

Betaald door de ouders,

Tekst: Charlotte Visch

‘Ik vind het erg belangrijk dat ze naar me luistert’, vertelt de vader van José, 8 jaar, aan mij. ‘Het kan toch niet zo zijn dat zij bepaalt wanneer ze naar bed gaat en of ze wel haar brood opeet!’

Hij kijkt zijn vrouw uitdagend aan. Zij reageert niet, maar wendt zich in plaats daarvan direct tot mij met de woorden: ‘Ik vind dat minder belangrijk dan Kees. Ze worden al zo snel groot. Hij is erg op de regeltjes. Ik hou ook niet zo van ruzie.’

Met een zucht draait vader Kees zich even af. Het is te zien dat hij dit gesprek al veel vaker gehad heeft met zijn vrouw en hoopt op steun van mij.

‘Welke opvoeddoelen vinden jullie belangrijk voor José?’ informeer ik. Daarbij kijk ik om beurten beide ouders aan.

Vader Kees neemt het woord: ‘Ze hoeft niet zo veel, maar ik wil wel dat ze beleefd is en luistert naar mij als ik wat aan haar vraag.’

De moeder van José, Mariëtte, trekt even met haar mondhoeken, maar zegt niets.

Hoe vaak hebben deze ouders al over dit probleem gesproken? En hoe vaak is hun gesprek uitgelopen op ruzie? Het wordt tijd om ze uit deze impasse te helpen.

Ik wend mij tot vader Kees: ‘Begrijp ik het goed als ik zeg dat jij het José gunt om op een sociale manier met andere mensen om te gaan?’

Hij knikt bevestigend. Met deze positief retorisch gestelde vraag geef ik hem een uitweg uit deze negatieve spiraal. Ik buig met deze vraag zijn dwingende eisen om, naar een wens voor zijn

Charlotte Visch heeft een eigen kindertherapiepraktijk (Child Consult) in Amsterdam. Naast haar werk als kindertherapeut doceert zij aan de Nederlandse Academie voor Psychotherapie en verzorgt zij lezingen en studiedagen voor leerkrachten, psychologen, orthopedagogen en maatschappelijk werkers. Zij is initiator van tal van nascholingen, onder andere de training tot Happy Coach in het basisonderwijs.

in dienst van het kind

dochter José. Op deze manier steun ik hem en help ik tevens José, bij wie ik in dienst ben. Hoewel ik haar nog niet eens gezien heb.

Mijn taak als integratieve kindtherapeut is immers de belangen van José te behartigen. De vraag die ik mij voortdurend stel is: wat heeft José hieraan? Op welke manier kan ik haar helpen om haar leven leuker, fijner, lichter te maken?

‘Hoe denk jij hierover?’ vraag ik terwijl ik mij tot moeder Mariëtte wend.

‘Dat vind ik ook, maar ik vind dat Kees veel te streng is. Hij kan ook zo hard zijn. Laat dat kind toch, denk ik dan.’

Wat ik nu in mijn praktijkruimte voor mij zie, komt heel veel voor. Ouders die beiden het beste voor hun kind willen, maar er samen niet uit komen. De meest voor-komende en meest verlamdende oorzaak van verdeeldheid tussen ouders is de botsing tussen de ‘zachte’ en de ‘harde’ aan-pak. Gelukkig is het mogelijk om als twee extreem verschillende ouders op één lijn te komen. Er zijn twee afspraken voor nodig.

Afspraak 1: de ‘zachte’ ouder krijgt de garantie dat de ander niet (verbaal) agressief zal optreden.

Afspraak 2: de ‘harde’ ouder krijgt de toezegging dat de ander niet zal opgeven.

Hoe meer de ‘harde’ ouder erin slaagt zijn harde opstelling binnen de perken te houden, hoe beter de ‘zachte’ ouder in staat zal zijn weerstand te bieden tegen de neiging het op te geven. En wanneer de ‘zachte’ ouder erin slaagt het niet op te geven, zal het de ‘harde’ ouder gemakkelijker vallen zijn harde houding te matigen. In die omstandigheden lukt het de ‘harde’ ouder vaak weer om zachtheid te laten zien en kan de ‘zachte’ ouder zich weer vastbesloten gaan tonen.

‘Jij laat veel te veel over je lopen’, voegt de vader van José eraan toe. ‘En je zegt zelf dat ze veel te bezig is naar haar vriendinnetjes. Je zegt dat zij altijd de baas wil spelen over Marie-Lou, Lisa, en al die andere meisjes. Dat is toch niet goed?!’ De laatste zin laat hij gepaard gaan met een wanhopig gebaar van twee handen in de lucht.

‘Ik weet ook niet wat ik daaraan moet doen’, zegt moeder Mariëtte zacht.

Ook dit probleem – ‘bazig gedrag’ – is mij niet onbekend. Ik besluit hier wat dieper op in te gaan.

‘De baas spelen hoeft niet verkeerd te zijn’, vertel ik. En vervolgens leg ik uit wat ik daarmee bedoel.

Er zijn verschillende redenen waarom kinderen de baas willen zijn.

Natuurlijk leiderschap. Sommige kinderen zijn geboren leiders. Zij hebben snel in de gaten hoe een probleem is op te lossen of hoe een doel het meest efficiënt kan worden behaald. Het zijn de kinderen die door andere kinderen vanzelfsprekend worden beschouwd als ‘baas’. Als ouders dien je dan erop te letten dat je kind een ‘goede baas’ is: iemand die de talenten van anderen (h)erkent en optimaal inzet, op een vriendelijke manier. Een ‘slechte baas’ is iemand die commandeert. Die niet gebruikmaakt van de aanwezige talenten of capaciteiten, maar zijn eisen oplegt zonder aanzien des persoons.

Egocentrisch gedrag: het louter op zichzelf gericht zijn. Het kind gebruikt de anderen om zijn wil op te leggen, met de bedoeling te kunnen genieten van macht. Het doel, bijvoorbeeld het bouwen van een treinbaan, doet niet ter zake. Het gevoel van machtig zijn in de relatie geeft het gevoel belangrijk te zijn. Het kind heeft de ander als ‘slaaf’ nodig om zich goed te voelen en maakt zichzelf daarmee afhankelijk. Die afhankelijkheid is natuurlijk heel lastig. Je weet nooit hoelang jij dat andere kind in je grip kunt houden, en dat maakt bang. Die angst wordt vaak bedekt met tegenovergesteld gedrag: agressie. Deze kinderen maken zichzelf daarmee een ‘slechte baas’.

Uit het verhaal van de ouders blijkt dat ook José een slechte baas is. Maar voordat ik hun opvoedtips geef om José te bevrijden uit haar machtsimpasse, breng ik hen op één lijn door hun opvoedstijlen naast elkaar te leggen. Daarvoor vraag ik hen naar hun gezin van herkomst. Uit de verhalen die dan loskomen, blijkt dat moeder Mariëtte erg geleden heeft onder de scheiding van haar ouders. Ze vertelt nog niet eerder benoemde gevoelens en ervaringen. Vader Kees is er stil van. Hij aait haar over haar been en herhaalt telkens: ‘Dat wist ik niet ... dat wist ik niet.’ Kees komt uit een gezin waar niet veel gepraat werd. Hij durft nu, dankzij Mariëtte, meer over zichzelf te vertellen. Hij verweet zichzelf dat het contact met Mariëtte stroef verliep. Nu begrijpen ze elkaar beter. De echte verandering heeft tijd nodig.

Dankzij de openheid van beide ouders komen zij dichter bij elkaar. Opeens wordt hun duidelijk dat José via haar ‘machtsspel’ zichzelf zichtbaar probeert te maken. ‘Ze wil gewoon gezien worden’, zegt moeder Mariëtte opeens. ‘Net als ik vroeger.’

Het is nu allemaal duidelijk. Wanneer José zich meer gezien voelt door beide ouders, kan zij haar slechte-baas-gedrag loslaten. Het tweede opvoedgesprek bevestigt deze hypothese. José heb ik nooit gezien en toch is zij geholpen.